

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2013 m. gegužės 23 d.

Lietuvos ekonomika auga gana stipriai, tačiau augimas šiek tiek sulėtėjęs. Praėjusių metų antroje pusėje išskirtinai daug kilęs eksportas, ypač – dėl gausaus žemės ūkio derliaus ir intensyvesnio reeksporto, šiuo metu kyla nebe taip sparčiai. Kaip ir tikėtasi, mažtamt atsargoms, ne tiek daug kaip anksčiau didėja žemės ūkio ir maisto produktų eksportas, pastebimai lėtėja ir kitų produktų užsienio prekyba, nes mažiau auga užsienio paklausa. Tokia šių rodiklių kaita turi poveikį apdirbamosios gamybos raidai – pagrindinių jos šakų produkcija auga daug mažiau. **Tokių pasikeitimų atvirajame ekonomikos sektoriuje buvo tikimasi.** Buvo numatoma, kad eksportas 2013 m. kils, tik mažiau nei 2012 m. Ši perspektyva nesikeičia: tikimasi, kad artimiausiais ketvirčiais eksporto plėtra bus mažesnė, ji labiau nei paskutiniu metu atitiks užsienio paklausos raidą.

Vis dėlto šalies ekonomika auga mažiau, nei tikėtasi. Tai pirmiausia sietina su tolesniu investicijų mažėjimu. Palyginti su kitomis ES valstybėmis, Lietuvos investicijų į negyvenamuosius pastatus ir statinius dalis, palyginti su BVP, tebėra nemaža, tačiau būtent šių išlaidų kritimas labiausiai mažina investicijas Lietuvoje. **Tarp labiausiai mažėjančių – valstybės finansuojamos investicijos į infrastruktūros objektus. Gerokai mažiau investuojama ir į mašinas bei įrenginius.** Pastebėtina, kad tik maždaug ketvirtadalį šių investicijų sudaro apdirbamosios gamybos investicijos. Nemažą dalį investicijų į šias gamybos priemones sudaro mažmeninės ir didmeninės prekybos, statybos investicijos, t. y. investicijos tų ekonominės veiklos rūšių, kurių ateities perspektyvų vertinimas praėjusiais metais buvo itin atsargus. Tai neigiamai veiks šią ekonominę veiklą plėtojančių įmonių sprendimus dėl plėtros. Šiomet investicijos į mašinas ir įrenginius irgi neturėtų labai didėti. Tokią prielaidą leidžia daryti tai, kad nors Lietuvos įmonių pasitikėjimo rodikliai dabar geresni, užsienio prekybos partnerių perspektyvos yra blogesnės. Bendrą investicijų raidą artimiausiais ketvirčiais reikšmingai lems valstybės išlaidos infrastruktūros objektams. Šioms išlaidoms padidėjus tiek, kiek numatyta valstybės investicijų programoje, bendros šalies ūkio investicijos turėtų stabilizuotis.

Lėtesnis ekonomikos augimas turi poveikį darbo rinkai. Užimtųjų gausėjimą praėjusių metų antroje pusėje daug lėmė didesnis aktyvumas atvirajame ekonomikos sektoriuje. Ypač padaugėjo dirbančiųjų žemės ūkyje. Uždarajame ekonomikos sektoriuje užimtumas kilo mažiau, o kai kurių rūšių ekonominėje veikloje jis sumažėjo. Kadangi atvirojo ekonomikos sektoriaus plėtra pamažu lėtėja, mažiau turėtų augti ir užimtumas šalies ekonomikoje. Šią įžvalgą patvirtina ir naujaisi nedarbo duomenys – naujų bedarbių skaičius nebemažėja. Ekonominio aktyvumo pasikeitimas turės įtakos ir darbo užmokesčio raidai. Nedarbas dar tik artėja prie natūraliojo nedarbo lygio, todėl spaudimas darbo atlygiui turėtų būti nedidelis. Kaip ir paskutiniu metu, dėl tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumo darbo užmokestis turėtų didėti tik kai kurių rūšių ekonominėje veikloje. Tiesa, šiomet vidutinį darbo užmokestį turėtų didinti metų pradžioje pakeltas minimalusis darbo užmokestis, lemsiantis didesnę nei pernai vienetinių darbo sąnaudų augimą. Numatoma, kad tolesniu prognozuojamu laikotarpiu, kai minimaliojo darbo užmokesčio didinimo poveikis išnyks, šios sąnaudos vėl kils mažiau.

Pasikeitimai darbo rinkoje lemia mažesnę namų ūkių pajamų kilimą. Privataus vartojimo augimas, kaip prognozuota, stabilizuojasi. Vis dėlto jis kyla nemenkai – jį palaiko kitos nei darbo namų ūkių pajamos, pavyzdžiui, pajamos iš turto, taip pat ne tiek daug kaip anksčiau didėjančios kainos. Numatoma, kad artimiausiais ketvirčiais privataus vartojimo raida keisis nedaug. Nors dėl padidinto minimaliojo darbo užmokesčio kils vidutinis darbo užmokestis, tai kartu ribos užimtumo didėjimą. Namų ūkių disponuojamosios pajamos labai priklausys nuo atvirojo ekonomikos sektoriaus plėtros, kuri prognozuojama nuosaikesnė nei kelerius ankstesnius metus. Tai turės poveikį namų ūkių galimybėms vartoti. **Vidaus paklausa, apimanti vartojimą ir investicijas, vis dėlto bus pagrindinis realiojo BVP augimo veiksnys visu prognozuojamu laikotarpiu.** Kol tebevyraus atsargus perspektyvų vertinimas Lietuvoje ir užsienio šalyse, ši paklausa kils mažiau, o tolesniais prognozuojamais metais ji turėtų labiau ūgtelėti. **Numatoma, kad realusis BVP, pernai išaugęs 3,7, šiomet augs 2,8, o 2014 m. – 3,5 proc.**

Ūkio aktyvumo pokyčiai Lietuvoje ir pasaulyje slopinamai veikia ir vartotojų kainas. Palyginti su praėjusių metų pabaiga, bendrąją infliaciją labiausiai sumažino vartotojams palankesnės kainų, susijusių su išorės veiksniais, tendencijos: gerokai sulėtėjo maisto ir administruojamųjų kainų metinis augimas, o degalų kainos jau dabar mažesnės nei prieš metus. Tai sietina su pasaulinėmis žaliavų kainomis: maisto žaliavų ir naftos kainos mažesnės nei prieš metus, atpigo importuojamos gamtinės dujos, o

dėl pastarųjų – šildymas ir gamtinės dujos Lietuvos vartotojams. Nors infliaciją labiausiai mažino su išorės veiksniais susijusių kainų kaita, pramoninių prekių ir rinkos paslaugų kainos, labiau priklausančios nuo vidaus situacijos, taip pat kilo lėčiau. Apskritai metų pradžioje infliacija sumažėjo labiau, nei tikėtasi. **Jei pasaulinių kainų tendencijos toliau bus palankios, galima tikėtis, kad infliacija bus gerokai mažesnė nei kelerius ankstesnius metus. Numatoma, kad 2013 m. ji sudarys 2,0, o 2014 m. – 2,4 proc.** Vis dėlto rizika, susijusi su pasaulinėmis žaliavų kainomis, tebėra aktuali: kai kurių žemės ūkio žaliavų atsargos labai mažos, o naftos rinkai vis dar svarbi geopolitinė rizika. Be to, infliaciją gali veikti padidintas minimalusis darbo užmokestis, turėsiantis poveikį vienetinių darbo sąnaudų kaitai.

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2013–2014 m.

	2013 m. gegužės mėn. prognozė			2013 m. vasario mėn. prognozė		
	2012	2013*	2014*	2012*	2013*	2014*
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija (apskaičiuota pagal SVKI)	3,2	2,0	2,4	3,2	2,4	3,0
BVP defliatorius	2,8	2,2	2,9	2,0	2,6	3,6
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	3,2	4,1	3,3	3,0	4,4	3,7
Importo defliatorius	4,2	2,0	1,7	4,4	3,0	1,9
Eksporto defliatorius	3,5	1,8	1,5	3,6	3,0	1,6
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas**	3,7	2,8	3,5	3,6	3,1	3,8
Privataus vartojimo išlaidos	4,3	2,5	3,2	4,6	2,5	3,3
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,4	1,2	2,4	1,3	1,3	2,4
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	-2,5	2,6	6,2	-0,9	4,6	7,4
Prekių ir paslaugų eksportas	11,9	5,8	5,9	10,5	5,8	6,0
Prekių ir paslaugų importas	6,6	5,9	6,3	6,0	6,1	6,5
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	13,2	11,6	10,1	13,2	11,6	10,0
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus)	1,8	1,4	1,7	1,8	1,4	1,8
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	0,7	0,1	-0,3	0,0	-0,3	-0,9
Einamosios sąskaitos balansas	-0,4	-1,8	-2,1	-1,8	-2,0	-2,6
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	1,8	-0,1	-0,5	0,3	-0,3	-1,1

* Prognozė.

** Į BVP sudedamąsias dalis neįtraukti atsargų pokyčiai.